

ARGIA

ZERUUKO

★ ★ ★ 1964 - Epailak 3 - ASTEKARIA - XXVII'garren urtea - 54'garren Zenbakia ★ ★ ★

Euskaltzaindiaren biltzarra

Mitxelena jauna izentatu zan

Juan March sari-Batzorderako

Aurten lau eun urteburu: Pernando Amezketa

Domingo Agirre, Azkue, ta Unamuno

Otsailaren 28'an izan zan, Euskaltzaindi'ko 11. heroko Batzarra. Beti bezela, Donosti'ko Diputazio-Etxean, Julio Urkio Mintegian. Aurrena, Joan dan urteko Urrillan egindako Batzarraren agiria, Abendu'ko ta 11. urtekoarekin bat-ean onartu zan.

Gero, Alta Akesolo'ren eta Cas- tor Uriarte'ren idazkiak aitatu zi- ran'eta aiei zer erantzun erabaki zuten. Bilbo'ko Euskaltzaindi'ko etxerako zaitzaile langile bat aukeratzea ohe ote-litzakene galde- tu zuan norbait, eta zerbait iku- si bearra zegoela, erabaki baino le- nago, ta urregorako laga zan bu- katzea kontu ori.

Mitxelena jaunak adierazi zuan, Donosti'ko Apezpikuarekin nola e- gon zan beste bi euskaltzaindik. Oraingo Lituji-aide berriak dira- la ta, euskera aintzatzat artzoko eskatu zioten. Artan gelditu zan Apezpiku jaunak. Bizkaia, Araba ta Nafarroa ere beste albeste egi- tekotan dira.

Juan March saria sortu da Eus- kalerrirako. Saria 300.000 pezeta izango da; ta diru ori, Euskalerria gela goralpatu duan idazlearen- tzat izango da. Idazle ori izenta- tzeko Batzorderako Euskaltzain- diari ere eskatu zala izendatu de.

zala lagun bati, Guziak, Mitxelena Jauna aukeratu dute egiteko or- tarako.

Euskaltzaindi'ko Araudia zertxo- bait aldatzea komeni litzakela dio- te Lejendio ta Arrue jaunak. Alda- tu bearrak aitatu dituzte. Begi- ratzekotan gelditu dira besteak, Ondoren, bertsoari ez itzegin da, aur- tengo sariketarako nola moldatu gauzak.

Lartzabal apetz jaunak, euskera nola idatzi ta nola batera ekarri ainbeste idazkeran bat iraku- rriaz erakutsi nai izan du. Itzegin- go da ortaz urregor batzarretan.

Berto-papelak ere iristen ari di- rala, ta malkoak izendatzea komeni dala, saria nori eman erabakitze- ko.

Aurten Lolola'n egitekoan dan Bi- llerako, Alta Golkoetarako idatzi du, Euskaltzaindiari egunak eske- lniaz. Ederki iristen zailkie euskal- tzainei egun oiek.

Azkenean, Azkue, Domingo Agirre ta Unamuno'ren eun urteburua de- gula aurten esan da. ta Zubikarai jaunak adierazi ditu Ondarruan di- tuzten asmoak Domingo Aguirre apalaren omenez. Bilbo'n zerbait egin dutela esan da, lurren izenean.

Betiko otolitzarekin bukatu da ba- tzarra.

TEATRO-TXOKOA

Otsailaren 16'an, aurrez bakoitza- ri adierazita gero, Eibar'en izan zan Antzerkilarien Batzarra. Batu ziranak erri aietakoak izan ziran: Bilbo, Elorrio, Errederi, Oiarzun, Ernani, Elgoibar, Deba, Andoain, Getari, Mungia, Urretxua, Ondar- rua ta Donosti'ko Jarrai talde- koak. Gaztelu'koak gerotxoago eldu ziran.

Ba-dira abisurik artu ez dutenak, eta baita abisua artuta, etortzerik izan ez zutenak ere. Bildu ziranen artean erabaki ederrak artu ziran. Aurrena, euskeraz egin diran antzer- ki guzien "archivo" bat sortzea era- baki zan. Aurrerako, beste ko Batzor- de bat izendatu zan eta guzien Bu- ru Iñaki Beobide eizan da auke- ratua. Zerbait dutenak esateko edo gelaio jakin nai dutenak, jo deza- teta zuzenbide ontara: Nafarra, 31.1., izqda.—Donostia.

SEGURA'KO ANTZERKI- SAIOA

Otsailaren 23'an, Segura'n eman dute antzerki-salo polita. Antze- laria ederkil lan egin zuten, eta bi teatro-lan izan ziran emanak: Amon dala'n USTE DIAT eta Etxa- niz'en MAITE ERE NEURRIZ.

Gure errietako jendeak jator jo- katzun du euskeraz. Esaten mutillak agertzen dira olen galfiean, ta eus- kerari bere gupilla ematen diote. "Kapitaleko" jendeak ontan ba- dun ikasi euskeraz jator itzeli- ten. Euskal-Jala ikusi ta pozik itzu- li gitan Donosti'a.

ZARAUZ

EUSKAL LIBURUTEGI BAT ZARAUZEN

Zarauz'ko Parroki'ko Gaztedi'ak, euskal liburutegi bat ipini du, za- rauzarren artean gure izate eta euskal jakintza zabaltu ta landu nahirik.

Liburutegi au edozeinek erabil- liz dezake, etxean irakurtzeko liburuak ateratzen dituanen, txanpon ba- tuz ordainduz. José de Ametzi- ren kalean dago jarria, ta ostegu- nero 8'atik 9½ bitartean egongo da irikia, nai dutenak liburuak atera ditzaten.

Euskal jakintza, bai euskeraz eta bai erderaz, azkeneko urte abe- tan ateratako liburu gelaen ber- tan arkitzen dira, eta lengo sarrak ere bai makinat.

Otsailaren 20'an iriki zan libu- rutegi au, eta ori zala-ta, Antonio- tarren Areto'an Manuel Lekuna apal jaunak itzaldi jakingarri bat egin zigun erderaz, gela zera ar- tuaz: Postura del cristiano vasco. Bukarera on txalotua izan zan, ante la cultura y el "ser" vascos. entzuten zuden berreunen-bat la- gunezkatik.

Zarauzarrak, orain ezin esan de- zakegu gure euskal jakin-mia nun aseturik ezauskagula.

EUSKALERRIKO ZOR- TZIKOEN II'GARREN TXAPELKETA

Jun dan igandean, epaillaren I'an, ospatu zan, Euskalerriko lau probintzi bakoitzaren. Iri-buruetan, Zortzikoen II'garren Txapelketaren azken-aurreko agerke- ra. Probintzi baikotzean auek izan ziran aukera- tuak:

Araba'n: ...
Gipuzkoa'n: ...
Nafarroa'n: ...
Bizkaia'n: ...

Gaur, auen artean sa- rituak izango dira bi onenak, Bizkaia'ko Iri- Buruan. Danoi zorion beroak, batez ere azke- nak izentatuak izan di- ranai.

AFRIKA'KO GAITZ ITURRIAK

Jalki-aldiak, gerrateak, gogorkeri ta indar-bideak, Auek dira oraindik lurralde esna-berri artan, pil-pillean dauden zorigaitzak. Ango erriak ez dira iturri batekoak. Emen giza-mota bat, an, bestea agiri zaitzigu. Ta ba- kitzat bere eskubide ta askatasun-egarria erakusten digu. Ikus ditzagun banan-banan:

CONGO.—Amalau milloi bizilagun ditu. Milla be- deratzireun da irurogeigarren Garagarritetik onera, bere buruaren jabe dira. Beldia'k bere mende euki- tako lurraldea da. ta M. Kasavubu da angio iendakari izentatua.

KORAPILOA.—Katanga'ko askatasun-bideak eba- ki ziran, baifia Adoula'ren Gobernuak, O.N.U'k lagun- du arren, egundoko eragozpenak ditu, lurralde zabal ar- tan bere aginpldea indartzeko. Prantzi'k alako lau lur ditu Congo'k. Pentsa ezazu nolako lur zabala dan eta zenbat istillu sortuko duan bertako ainbeste giza- mota alkarrekin pakean eutsi naiak.

Koulou'ren gauko korapilloak, Lumumba'ren Mi- nistro izandako Pierre Mulele'k sortu ditu. Ango gi- roa, oso nastua da, batez ere gazteen artean. Diru-ara- zoak gain, bera dirala, politika bideak ere oker jarri oi- dira.

ANGOLA, GUINEA PORTUGUESA ta MOZAMBI- QUE.—Guinea'n 65.000 bizilagun dituzte. Mozam- bi, que'n sei milloi bizilagun eta Angola'n lau milioiterdi. Mozambique'n galfiera 200.000 europar ditugu.

KORAPILOA.—Iru lurraldetan dabil askatasun- eskea. Guinea'n makisak bizi dabilte beren burruka in- dartzuz. Angola'ko ipar-aldean, ez dago pakerik. Leo-

poldville'n kanpoko Gobernu bat sortu dute, Roberto Holden iendakari dala. Afrika'ko zenbait Gobernu'k ontzat eman dute Gobernu ori. Mozambique'n ez dute ainbeste antolatetarik bururakako; baifia oraingo 100.000 bizilagun iges eginaik dira lurralde artatik.

ZANZIBAR.—Tanganika'ko itxas-ertzeik ez urru- ti, Zanzibar'ko ugarte degu. 300.000 bizilagun ditu. Aue- tik, 230.000 afrikarrak dira; 50.000, arabitarrek; eta 20.000, inditarrak.

KORAPILOA.—Katanga'ko askatasun-bideak eba- dio lurralde ari, azkenengo Abenduan. Demokrazi-tan- kera eman zion. Bereala, afrikarrak arabitarren aur- ka jalkitzeko aukera izan dute. Auek, izan ere, gutxiago izan arren, Afrika'ko jendea mendeen euki izan du- te gizaldi osoetan. Lau milla arabitar illak izan ote- diran, diote; baifia gauza garbirik jakiten ez da errez.

Orain antolatuta duten Gobernu ta politika, Erre- publika errotarra da. Itxurak diranez, Cuba Amerike- tan bezela, izango degu Zanzibar Afrika'n.

MALI.—4.300.000 bizilagun eta 1.204.000 kilometro laukotu ditu. 1960'garren urteko Garagarritararte, Sou- dan Frantzea izenez ezagutzen zan lurralde au. Orain, Senegal'ekin batuta, politikaz eta diru-arazoz bilduak agertzen zaitzigu biak Mali'ko ELKARGOAN.

KORAPILOA.—Mali'ko Ipar-aldean Tuareg jen- dea, len Prantzi'ren mendeen, askatasun lasaian bizita- koak, ez dira orain gogoz makurtzen Gobernu berria- ren eskabideetara. Bamako'ren Gobernuak ez du lan erreza TOUAREG jendearen arro-aldia paketzen. Ma- dibo Keita'k, aien jalki-aldia menderatu duala esan digu; baifia oraindik zalantzan daude angio kontuak.

GIPUZKOA

EIBAR

BILKETA BATEN ONDORIOA

Aurretiko ZERUKO ARGIA batean mintzatu gihan San Andres egunean egin zuten tanborradari buruz eta bera aintzat arturik, "Alperak" alkarteak eratu zuan, diru bilketari. Jaialdiaren ondorioa izan da, gastuetatik libre ateratzen diren 30.000 peseta ospitalari, karitasari eta Ausntzioko monjeri banatu zailana.

"Alperak", izen desegoki onen mendea ezagutzen diraneri, gure zorianik atseginenak opa dizkiegu, esanaz urteaskoan aurrera bide orretatik jarraitzeko.

USTEKABE TXAR BAT

Otsallaren 23'an, goizetik, Markiñan foballian ari zirela, portero egiten zuan Alfredo Diaz, 27 urteko gazteari, ustegabeen ostikoakin eskubiko begia ateratzen, Er-muan bizi zuten gazte onen Eibar-en egin zuten lenengoko kura eta ondoren Donostiako kilmika batera eramane zuten.

126.737 PESETAREN MULTAK BILDU ZIRAN 1963-GARREN URTEAN

Igazko urtean, Ejbarko aguztillak, 126.737 peseta bildu zituzten multetatik. Kontu orri buruz, Udaletxean eman dituan agiriak orrela dira: Alfontbrak astintzea, 1; zikifiak botatzea, 28; oraixa kanalak, 60; kantuak eta zaratak, 6; joku ernegarriak, 41; zukurrak, 12; obrak baimenik gabe, 12; kaleko argia, 13; arbola ta lora, 8; bestelako kalteak, 22; esne txarrak, 51; batzuek, 53.

Zirkulazjoko okerragatik: Autoak, 163;

autobusak, 6; bizikletak, 2; kamioneak, 64; guardiak, 1; furgonetak, 22; motorrak, 85; tasiak, 4. Guztiz, 347.

Eibarren dabilen anarkia-erantzak ezta gelegi. Oraindik denuntzia gutxiegi dirala esan-gu genuke. Adibidez, zikifiak botatzea, 28 bakarrik. Jakin naiko guke zikifiak nunez dituzten botatzen, erri guziak txerri ukul-loa dirudian errian. Kantuak eta zaratak 6 bakarrik, zarata zulo onetan ez baita kan-tarik entzuten, ezta entzungo ere. Joku go-gaitzgarriak, 41; ta beste jokuak... humerorik ezta. Zukurrak, 12; txoririk baterez; Kalee-tako argiak, 13; orregaitik dira kalerik geie-nak ilun eta biztanleak kopetillun. Arbolak eta lorak ere ba'omen dira. Esne txarrak ere bai, ta onikez. Au da gure erri onen buru-bidea.

ERRETERIA

"EREINTZA"REN TXOKOA

Azkeneko antzerki-egunean, gure mutil gazte jator obek orri batzuek zabaldu zituzten eta ona zer zioten:

"Gure Bakun edo Soziedade onen berri ematera eta orain arteko bere eginkizunak agertzeraz gero, eta bidez, atsegin izan ba-zakitzu, zure diru laguntzaren bitartez as-ko geitu ditezkeela adieraztera.

Kirol edo deporte ta yakintza edo kultura eta Euskal-Erri oituzak gure Errederi'n za-baldu ta indartzera etorri zuten gure Bazkun au ezin liteke kezka auen bazterrean egon eta bai bere altzoan lanean ari diranej la-gundu, gazte oiek, indar berri orrekin lanean jarrai dezaten EREINTZA-ren iraupena tin-katuaz.

Orainarte gure bil-leku, Jesus'en Biotza-ren Anaia Eskola izan da; Anaia oerri ezin jioiz eskertuko diegu emandako laguntza.

Baiañ, gure lanaren ugartizeak Eskolako Anaia bea beazrezko pake ta atsedena ba-tetik urratu eta gu ere ez gihan arkitzen

bear bezin eroso eta gure-gure izango dan

Biltoiki bat artzea erabaki degu.

Ori orrela izanik, leku berri ortan egin bear diran lanak eta errenta ordaintzeko diruz eskasean gabilta eta orra zergatik zu-regana zuzentzen geran, zu ere EREINTZA'-ko bazkide edo sozio egin zaitzen eskatzera eta zure eta beste askoren laguntzarekin gure asmo onak betetzen aiegintzera".

Sozio egin nai dutenak edo diruz lagun-du nai dutenak zuzendu bitez onera: Co-legio del Sagrado Corazón. Avda. de Nava-rra, 45. Erentia.

Erriyan eta kanpoan bizi zeraten erren-deriarak, Ereintza'ko gasteak zuten lagun-tza zai daude.

TELEBISTA

Gure adiskide, Urnietar Gabriel, Erru-ki-Etxea'n dauden alde lan egiteko beti prest dago.

Orain, Telebista bat erosi nai die, eta lor-tuko du, bai orixe.

Ortarako, erriko taberna, jatetxe eta denda guztietan paper batzuek ipifiko ditu, eta nor berek izena ezarri eta aal dun di-rua emango du.

Nai duenak, Gabriel berari ere eman le-zaike.

Erriyan eta erriitik kanpora bizi zeraten errienderiak guztia lagundu esku zabalez Erruki-Etxea'n arkitzen diranej.

SASKI-NASKI

—Agate Deuna'ren abeslari taldea bear bezela ez osatzea benetan tamalgarri.

—Nor errudun/

—Orain, Joxe Alberto Zapirain abes-lariaren gurenda bai pozgarria

—Zorionak!

—Igande ta jaiegunetan, goizeko 11'etan, Kaputxino jatorren Eleizan izan ojan euskerazko mezatara joan bear degu ta gogotsu abestu.

ANABE

MUTRIKU

EMEN GERA

"Zeruko Argia"ren zuzendariaren balme-na badegu ta emen izango gerra astero, gure erriko berriak emango ditugu, Goiko Jau-naren laguntzarekin. Berak eman daigula osasuna ta indarra asi degun lanari segi-tzeko.

GURE OSTIKOLARIAK

Oso gogor jokatu zuten gure ostikolari ja-torrak. Hernanitarak ziran beren aurkaka-riak. Gogor egin zuten ta gureak irabazle guelditu ziran.

ORRI BELTZA

—Jaunaren besotan ilda Jose Urreisti ta Corta guizon ona bere obratze eta illetan oste aundia bildu zuten bere sema alaba ta gañeroko sendi guztia laguntzen diegu atsekabeen. Goian bego bere gogoa.

Oyal s. a.

Oyal eta eforru almazena

Paregabeko ta bikailienak

Telefona 14304

Garibay, 4

DONOSTIA

OIAL BIKAIN BERRI ERAKUSTEGIA

ALDAMAR

ZUZENBIDEA: ALDAMAR, 2

(Reina Regente etzean)

Urrutizkiña 1-54-65

DONOSTIA

A R A B A

ARAMAIO

GARIZUMA. Garizuman aurrera bagoaz. Aldi ontan o denez Aramaxoko eliza guz-tietan egiten dira eleizkizun bereziak: agur-tza done, gurutz-bide eta abar. Eta jendea poliki etortzen da, izan ere oititz-aldia eta lastasun-aldia degu garizuma. Erantzun bear noski. Bestela nun legoke gure kristautasu-na.

IL DIRANAK. Ibarran edo kalean Mon-dragon eta Ibañeta'r Bixente. Mondragon lanean zebilela mille kilotik gorako maki-ña bat buru gañera jausi eta burua zapaldu zion gizaioari. Goian bego! Baraxuenen ere il zan luzaro gaiko egon ondoren Ruiz de Azua eta Ortueta'r Florentino, 70 urtekiñ. Bere illetan sekulako jendez izan zan. Bere sendikoaj gure samia agertzen diegu eta igoian bego!

GUDARTZARA. Amarren bat morroso dira aramaxo'tik gudari dijoaztenak. Aurrez gogo jardunak edo ejerzioak eginiak dira Gizonki eta kristauki portatu dira. Zorionak izan zeratenoi!

ARTZAIAK. Goi aldeetatik, batez ere Bi-larrean edo Legutiano'tik eta Olaetatik ar-tzai batzuek beren artaldeekin etorri dira. Pozik daude eguraldi onak bai dituzte eta ar-tzaiak neguan eta batez ere beldots-aldian denpora epela naiago otza baño.

IBERDUERO. Datoren illean, Jainkoa lagun, ekarriko digute Iberdueron indarra Axola, Azkoaga, Baraxuen, Untzella eta Uri-barri'ra. Ondoko pozik ikusiko degu indar ori gure artean. Ordua ere bazan eta zorionez laixter degu auzo oetan.

KOOPERATIBA EDO ALKARTASUN-OIA. Egunero lanera Aramaxo'tik Mondra-goira joaten diran langileak 450 inguru di-ra. Eta euren artean bizibide guztiaokak daude. Fabrika bat edo bientzako aña gizon alajafeta. Emen bertan geratuko balira da-nentzat obeto izango litzake, erri'etxe eta pol-tsarako batez ere. ULGOR'ek jarriko ote duan diote batzuek. Ai, ori egia bolitz!

BARRANTZO

BIZKAIA

GALDAKANO

Berakuntza andia egin dabe, gitxitu egin dira gure baserriak, Galdakano'ko basetxeak. Orain berrogeibat urte, ia berreun base-rrietxe eukin ebazen gure erriak, eta euro-taiko asko, bizileku bikoak.

Aldi auetan, eunda gogoteman inguru dira eta oietatik amabostenbat bakarrik lugin-tzatik bizi diran sendiak. Ikusten denez ez-toa ongi baserriar arazoa.

Gure baserrietxeak gitxitu daituzan era-gingarriak asko izan ba'dira be, bi kalterik geien egin dabenak. Bat, beste erri askotan jazo dana, bealde eta ibarratoko basetxeak, eretsi eta aldeniak izan-dira, landola ta bi-zitoki askotako etxebarrak egiteko.

Bigarren jakutuna, ta au da kalterik ge-yen egin dabena baserriarrai, bai Gipuz-koan'ta batez bere Bizkaya'n, ler edo pifua. Ori dalata, pifua-dalata, eundaka, milieka dira baserriarrai eukin ain maite daben basetxeak, bertan jayo ta asi ziralako, gura-so, aitjak eta askotan bai birriz-aitjak, iru edo lau gizaldi, danan artian landu ta txun-kundu daben toki kutuna lagata uri andie-tara lan bille juan diranak.

Zergaitik? Utsak edo erdi-utsik geratu di-ran basetxe guztiak, lur-landu gitxi dauke. Iako luginzatik bakarrik bizitzeko. Mendi-aberea (ganadue) biar eban baso-bel, ardi, zaldi, auntz ta abar bizieria aurrera eroanaz buru-jabe ta zoriontsu bizko ba'ziran. Pi-fua eztago abererik, eta abere barik eztago mendi-etxean bizierarik.

Egia da, asko dira pifua dala-ta diru mor-do ederrak artuta aberasuta dagozanak, ba-ña, geyago pifua orregaitik txiro edo pobretu diranak. Eta auk, beti lez gure nekazariek, baserriarrai Euskalerria'ten semerik garbie-nak. Euskaldun baserriarrai aldenuten ba'da, auiduko da gure euskal-lurburua ta eus-keria gure izkuntzaren eustarria.

BASAJAUN

BILBAO

GAZTEDIK PREPARATUTAKO "EUSKO EDERTI" JAIA BILBAO'N

Zemendiaren bosterako, arratsaldeko zor-tzirak lauren gitxiagotan eta gabeko ama-rrak'eta lauretan euskal jai eder bat pre-satuta dabe Gaztedi dantziari taldekoak.

Egun orretan, Arriaga Teatruan, Euska-lerri guztiko dantza, sofiu eta oituzak ikusi-ko dira; Otxagabiako dantzak, Lizarrako Larrañ-Dantza, Amaya Operako Ezpata-dantza eta beste dantza asko Gaztedik egin da eta euskal abestak 'SAN ANTON' entzute andiko Abesbatzak abestuta.

Beste barik urregio bat arte.

Etxeko-andre: irauñ arazi zure arropoi onoko jabei onen:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'dezu

ATOMIZADO LAGARTO, — jaboia erabilili beti.

Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — jaboia bear dezu erosi

JABON LAGARTO, garbiketarako jabei bakarral

Etxeko-andrearentzat nerkamerik egokiena,

¡¡JABON LAGARTO!!

"FUNCOR" S. C. I.

Benetako baserriarrai bear dituzten MAKINAK:

BIRINTZALLE - ERROTA - NAASTALE
ZERRA - URAGA - URASKA

Europa'ko aurrerakizuni'k onenak, emengo nekazarientzat.

Adi ta oroi ezazu.

"FUNCOR"

AZKAR BEZIN ONDO

ELORRIO

Vizcaya 114

GURELESA

GIPUZKOA'KO TA NAPARROA'KO ES'NE ONENAKIN GERTUTAKO ESNEKIAK: ESNE PASTERIZATUA, ESNE SOILLA, ESNE-AUTSA, ESNE-GAÑA, GURINA TA ABAR. EGUNGO EGUNEAN, LURBIRA OSOKO ERRI AUERRERATU GUZIETAN, ONELAKO ESNE TA ES-NEKIAK BAKARRIK ERABILTZEN DIRA

GURELESA

Futbola ta Euskera

Badalona'ko «Avenida de Navarra'n, futboleko saillean gertatuak, egundoko saltsa sortu du egunkarietan. Badalona-Real Sociedad joka-aldian, gure iru mutil kanpotik bota egin dituzte.

Kirol-kontuari alde batera eginaz, beste gertaera bati arreta eman nai diogu. Au baita, guri kontuan artzekoa dala, iruditzen zaiguna. Real Sociedad'eko jokalariek batek, kanpoko erabakitzaileak dionez, euskeraz bota zizkion bereak eta bi oni, ta arbitro orrek ez jakin, ba, euskeraz.

Kontu ederra! —esango dezue— Jokalariak ezin al-dezake, ba, nai duan izkeran itzein, asarratzen danean? Ez goaz ortik. Guri beste bi ondoren txiki etortzen zaizkigu gogora, gertaera ori dala-ta.

Lenbizi au erakusten digu: oraindik euskera bizi-bizi dagola ta ba-dirala zenbait jende, bere onetik ateratzen diranean, euskerara jotzen dutenak. Orrelakoetan, bakoitzak, barrurago sartua daukan izkuntzan itzein oi-du. Orra, ba, nundik atera degun pozteko bidea. Ori nai genduke guk, ikusi, zenbait akademikoren artean. Euskeraren atzerapena ikusi ta euskeraz asarratuko balira; ta ez, pantxo-pantxo gelditu; guretzat orrela pozgarriago izango litzake jakintsu oien jokaera.

Bigarren erakutsia, au da. Pelayo Serrano jaunak, ez du euskeraz itzegitea iraintzat, ofentsatzat artu. Bakar-bakarrik, ez dua-la ulertzen esan du. Baiña asko dira mundu zital antan, norberak ez dakian izkuntzan itzegitea, irain aundi bezela artzen dutenak; eta antan ez dute zuzen jokutzen. Edozeinek, berotzen danean, berari jatorren zaion izkuntza erabilii oi-du. Ta au ez du besteari min ematearren egiten, ez; baizik izkuntza auxa dualako bere izatearen barruena sartua.

Bi ondoren pozgarri auk kontuan artu ta besterik ez degu emen arrotu nai, jendeak alkarren kontra erretuaz. Kirol-barruko arazoa bezela aitatu degu bakarrik, eta ortan gelditu dedilla. Pakea lurrean borondade oneko gizonen.

Liturji berria

Aita Santu Paulo VI'garrenak bere «Motu propio»n, joan dan ilbeltzaren 25'an, elizkizunetan sortu bear degun aldaketa aitatzten du. Auetatik batzuek, bereala aldatzekoak dirala, dio. Baiña beste aldaketa batzuek, esaten duanez, ezingo dira berea-lakoan egin. Ortarako zeremoni ta liburu berriak antolatu bearko dira.

Oitura berriak, beraz, kontuz eta ongi begiratu sartu bearko ditugu, eliz-gizonak eta kristau-erriak bat artuta. Ontan alkarri zor diogun karidade ta kristau legez jokatu bearko degu.

«Motu propio» berak, liturji-aldaketa oiek tajuz eta zentzuz egiteko, Batzorde batzuek sortu bear dirala, dio. Ta antan, eliz-barruti bakarrik bere aldetik jokatu bearrean, askotan egokiago izango da, eliz-barruti batzuek alkartuta lan au egitea.

Ontan, beraz, itxumustuan jardun bearrik ezpadago ere, ezta lo artzerik ere, etzaigu komeni. Lan aundia sortuko da eginkizun ontan, eta gaurtik neurriak artzen astea, obe izango degu.

Gai bat degu orretan, oso minberatzeko. Erri batean izkuntza bakarra itzegiten danean, ez dago ezereen eragozpenik; baiña bi edo geiago ba-dira erriak darabilzkian izkuntzak, izkuntza bakoitzari zenbat leku egin bear diogun erabakitzea, ez da ain erreza izaten. Ontantxe joka bearko degu alkar minberatu gabe, karidade-legez.

Ez ditzagula, beraz, kontu auk asarre-bide bezela artu. Oso besteraka, maitasunez, begirapenez, karidadez artu ditzagun ontan, zuzenen diran bide ta erabakiak.

Gure Gotzai jaunak, apaizen laguntzaz, egiteko au gainduko dutelakoan gaude. Ta Kristau erriak ere, bere alegiña jarri bear du elizkizun-aldaketak, eta modu berriak gure artean, berezko ja-tortasun batean sortu ditezten.

BILINTX ALA BEKQUER?

«Baña Bilintx Becquer
baño poetagoa da».

G.Arestik

Lengo batean zereintxu bat izan nun Sukarrieta'n; eta, nik beintzat, olako txango al'fietan beti eraman oi det libururen bat aldean. Tabakorik erretzen ez deruntzat ez dator gaizki, itz-rale ez geranean zerbait irakurtzeko. Egun ortan Auspua'k oraintsu argitaraturiko Bilintx'en Bertso ta Lan guztia liburu nuen eskuetan. Bilintx'ek beti erin dit olako kili-kili goxoa. Ta arrasti artan, Zornotza'tik Sukarrieta'ra ta Sukarrieta'tik Zornotza'ra, asi ta bukatu osoan egin nun. Atenez, nik oin: «Au fizon!».

«Bilintx». Indalezio Bizkarrondo (1831-1876) donostiarragendun; Becquer baiño best urte aurretik jaioa ta sei geroago illa; Bekquer 34 urteko il zan. Bilintx 45'ekin; au, beraz, 11 urte pelago bizi izan zan, naiz-ta biak ere naikoa gazterik il. Aiti-kontuan jakitun diranak esan oi dutenez, maitekorrik arinago litzin dira, enparauak baiño gelaro biotza lanperatzen dutelako edo. Bi auri ere ola-koren bat gertatu ote? Olerkiak beintzat, bai ark bai onek, mait-ez-erretz oretuak ditute.

Odolez ere, ba, zuten zer-ikusia garai bateko biok: Becquer'ek bazuen euskal o'ola. Insausti-gan'ikoa; Bilintx'ek ere bai, beretik andaluziar odol pixkat; amaren aldetik aiton. Dionisio Ureña, andaluziarra zan, Ayamonte'n (Huelva) jaioa, naiz-ta Ureña abizen euskal kutsudun izan. Emen ere odolak odolori deadar? Aintziatxu joanda, Andaluzi'n ezagunak dira, Sevilla'n, Kadiz'en eta onakoetan, euskaldun jatorrizkoak. «Bilintx» izen-otia, gañera, ez da kizu mundik norakoa zuen; ezta «Becquer» izen-otia ere etzekiten nundik zetorkionik. Kide-tasuna nainun.

Bilintx ez genun fizon ika-sia, arotz baiz-zan ogibidez, opio-zio; Arsuaga jaunaren aroste-

gian Domingo Kanpaña, Erra-mun «Moko» ta abar lagun zi-tula, lan egiten zuen. Bertsolari zan, alare; ta, tarteka mar-teka, irakurri ta idatziz, olerkari-saillean ere goi-goira igona de-gu: aren neurritzak, bertsolari-tankera duten arren, gogalz, iduriz ta igieraz olerkari bi-kain itxuran talutuak daude. Au ere, nola esan ez?, bere al-dikoa da, zerbait artu, zerbait eman. Garai artako Iparragi-rek eta geroxoagoko Artola'ta-rrak, Serapin Baroja'k, K.Otae-rik eta abarrek bertsolari ez-ikiak baiño maila bat gorago jarri najean lan egin zuten. Etzuten, egiñ, txepetz egaz-ta, ezta arranoarena ere, bai bien arteko larratxorlarena; al-zeitan gora ta bera larratxoria bezela, maita ta ziri-kanta gi-rotan ederki dabilkizun Bilintx.

Eta al'zeratun ditun bi olerkariok, ost, Becquer'ek eta Bilintx'ek, antzik ba ote idaz-keran? Ba, lorixe! Nornaik be-zela anima zuten, eta anima, gaiztakeriz biurritu ezik, beti da eder-zale, on-zale. Bilintx eta Becquer berez ziran olerkari, barne-legeari erantzuki. Ba-ze-kiten, gañera, nola ustu beren barrena, ba, zekizkiten eder-erak, bai ta ba-ze-kiten beren biotze-tan nabari zuten eder-ikaraz nola urkoaren barne-zokoa iña-rosi ta dardariku ere. Au de-gu poeta izatea. Bilintx, alare, Becquer baiño ez-jakiaño zan ortan; Becquer artista zan ma-mita gañeko, bai Bilintx ere, baiña bakoitza bere einan, be-re neurrian. Becquer literatura-ri emana bizi izan zan beti, be-lze zeregiñak rabe; Bilintx ordea arotz zan, ortik jan bear zun, eta berez artista izan arren, as-ti gutxi zun bere barrena as-katu ta maita-bertso txanbeli-ñak ondutzeko. Or bion alde.

Iparragirre euskal artista ge-nun munduan zear, bere gita-rra lagun. Bilintx euskal artis-ta zan Donosti'ko alderdi za-rreko trabena zuloetan. Ordun bertso-giro baitzan blan-blai, onek eta ark inoiz bertsoak es-

kutzen, mutil zar batek maita zun neska zar bati botatzeko, kale-garbitzaile batek bere zal-di zarrarentzat, erri-jaletarako, edozertarako. Beste batzuetan berberak zeukan biotza tutulu, alderdi berrian dama gazte bat, oso zoro-arria, ikusi zulako; ta ari ateratzen zizkion bertso-rik partusuenak, naiz-ta arkheñola Lolola'n bezela, jai-jai! nardako-rraz erantzun.

Orrez ondoren, Bilintx'ek ba-zuen Bekquer'ek etzun zerbait: kantadoiñu sail ederra. Loriak udan kanta-doñu, esaterako, zoro-arria; or dabilkizun goiko-beeko mailan, bai iritzi ez iri-txi, oso leun ta sentikor. Doñu oiekin dardaritzen zun biotza, ta ortik zerizkion gero maita-kantari lilugarrienak. Irakur ahapaldi au:

«Arpegi fínia, forputza berriz ez dago zer esanikan, izketan ere grazi ederra ezer ez dezu txarritan; mundu guztia miratuta're zu bezelako damikan, agian izan liteke baño ez det sinisten danikan».

Ahapaldi bikaina! Gora! ta azal ezin obeiki neurtua. Ta era ortan ditu gañerakoak ere. Bek-quer erri-kantari derutu mail-tasun-kantari; Bilintx, ere ber-din, erri-kantari, maita-kantari. Nor poetago? Bero bakoitza be-re mailan; ura gori-ze, espaiñar erromantiku artetik egaztu nairik; au, ois, gure Bilintx, oler-kari punteren-on zelaira eldu naita, maita-kantari. Arbiñ ta Becquer'ek espaiñarren txalo-zarta leunak; ar bitza Bilintx'ek euskaldunon esku-ukaldi luze beroak.

AITA ONAINDIA

Mutualdia

GURUTZE ANSOLA

Zazpi polo industrilari erai-kitzea, berriki erabakia dute. Galizian, Kastilian, Andaluzian eta Aragoian dihoaz kokatzera. Lantegi berriak sor eta gaizte-ko xedea dakarte.

Adi ibilli gera sumatu naian zernolako itzbideak suspertzen dituan gure artean lege orrek.

Bagiuridan arlo onetaz mintzatzeko Banketxe Nagusiak zira-la señaletuenak. Urtero, il-beltz-otsailetan, itzaldi entzu-tetsuak egin oi dituztelako. Bestetik, Banketxeak finantz-eruen eta industriariaren esku-etan daudelako.

Alare ixilla eta mututsuna baizik ez dugu alde ortatik su-matu. Aitamenik ere ez Gipuz-koako eta Bizkaiko Banketxe-tako Lendakariaren itzaldi aipa-tuoetan.

Euskal ekonomiarentzat ga-rrantzirik ez ote du, bada, polo oien sortzeak?

Garbiri esaten du legeak zer abantaila izanen dituen prefe-rantzazko interesa merezi du-ten indutziek.

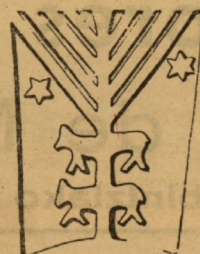
Zergak ia deus ordain bea-rrik ez. Makinen inportazioak egiteko erraztasunak, orretara-ko aduanetako zergak beheiti-

tuaz. Kapitalak arrotserrietatik erakartzeko bide erosoagoak. Eta gañera, inbersioak laguntze-ko, Estaduak subentzio ioriak eskeintzen ditu urrutik eta do-nuz. Jartzen dan kapitalaren eu-neko ogei kasu batzuetan, eta amar bestetan.

Errentak gizatalde eta eskual-de batetik bestetara eramateko izaten du almena legeak. Baita ere merkatuen kondizioak bat-zuen abantailara moldatzeko.

Axola gutxi al zaie, ala ta guztiz ere, Euskal Errian dau-den industriari eta finantz-eruei?

Norbaitek esango luke begi-bixta motxa daukatela, etorki-zunari begiratzeko, emengo in-dustrilari aunitzek.

Besteak, berriz, dio, tabu gal-garria derizatela emengo kapi-taldunek ekonomi arazoet erri-tasunaren kutsu apurra duen aldetik ukitzea.

Bañan, mutualdi onen espli-kazioa baditake, esanaz gañera, zera onetan izkutatzea.

Zein izango dira polu oieta-ko lantegien kreatzailleak? Banketxe industrilariak, bati-pat. Begira zernolako aldarrea beraiena. Alde batetik, gorago aitatu ditugun alderdi eta eban-tailak. Eta bestetik, lantegi oiek, esan ditugun tokietan, ja-sotzeko bear duten diru bal-tsa —parte beintzat— emen-txe, gure artean, biltzen eta bil-duko dute, korritupaperak (Bo-nos de Caja) salduaz diruazo-kan.

Mutualdi orren beste arra-zoiak ere izango dira. Oro ar-tuz, garbiri agertuko da nola-koa dan Euskarlerrian dauden finantzataldeen pentsakera eta jokaera.

Gizarte indutriaduna nora dihoan eta joan lezaten ikuste-ko, naitaezkoa da ekonomiako egintea dutenen naiak, asmoak eta xedek aztertu eta ezagu-tzea.

IZPIAK

OSASUN GAIK

—EUSKERAK, bai'ote-du zer ikusi-rik, gure sinismetasunarekin?

—EUSKERAK ARRA BETE GALTZEN DUAN ERRIAN, KANA BETE GALTZEN-DU EUSKALDUNEN FEDEAK», esan oi-zuan Orkaiztegi Tolo-sa'ko erretore on-ona zanak.

Eta Orkaiztegi agurgarriaren esan bildurgarri ori sendotze-alde-gisa, ezin obe-ki datozkigula iruditzen zaigu txekoeslovakiar euskal-idazle ospetsua dan Tauer jaunak 1955'garren urtean gure euskal-aldizkari batean argitara zituan ondorengo lerro abek:

«Euskaldunak —zion— izkilla edo arma aundi bat daukate, beren simismen edo fedea zaitzeko: EUSKERA. Guziok dakigu euskaldunak dirala Europa'ko katoliko onenak. Euskera galtzorian arkitzen dan errietan, euskerarekin batean, fedea eta fedetik darioten bizi-bide zuzena eta oitua onak ere galtzen dijoaz. Orrengatik Euskalerriko katoliko zintzoen eginbearekin nagusiena EUSKERA bizkortzeko lan egin eta erri-izkuntza beti eta toki guzietan, batez ere beren sendietan (familietan) itzez eta idatziz erabiltze-da».

Egi aundia, Tauer jaunak, erbestetik, lerro arduratsu oietan adierazten diguna. Aurretiko idazkarian, eta gure «Larreko», gure «Txadon Zaya» eta Tauer beraren esakuntz-garrantzitsu batzuen bidez, agerrazten gendun zer-nolaz joka-bear degun eta zer-nolazko gogo ta baldintzak bearrezko ditugun euskerari sendo eusteko. Esango aldegu berriro?

Orain berrogeitairu urte, EUSKAL-TZAINDIA'K Astarloa zanaren omenez Durango'n ospaturiko EUSKAL-JAI-GOGOANGARRIAN, orainako il zai-gun JULIAN ELORTZA jaunak bere itzaldi txalogarriaren aurrenean, itz sa-kon eta biozko abek irasan zitun:

«Gure IZKUNTZAK mintzatzeko eta erabiltzeko ez du jakintasuna bakarrik bear: MAITASUNA, MAITASUNA-REN INDARRA, AREN BEROA ETA BIOTZAREN IKUTU-GOXOA ere bear dituu».

Bai, orixe!! ESAN ETA IZAN; Elor-tza aundiak jatorri azaldu zuan, bere bi-zitza, gogai-naigarri orren ernaimiña, Arrese-Beitia, Eneko Larramendi eta Bonifazio Etxegarai olerkari ezagunak arri-garriro eta biozkoi ondorengo neurtitz abetan adierazten diguten antzera:

Arrese-Beita'k:

«Euskaldun jaio nintzan,
euskalduna azi;
EUSKERA utzik amak
eustan irakatsi.
Euskera maite-maite,
Zabiltz nigaz beti...
Euskera il ezkerro:
EZ DOT GURA BIZI!»

Larramendi'k:

«Euskaldunaren izena,
mundu guzian barrena,
degu izenik onena.
Burua gertu, biotza sendo,
esan: «NI NAIZ EUSKAL-
DUNA».

Euskera degu aurrena,
Aita eta Ama'rena:
«BESTE GUZTIAK URRENA».
«EUSKERA nai det goizetan,
EUSKERA arratsaldetan,
baita gabaz ametsetan.
EUSKERA nai det bizi-guziko
Jardun eta egintzetan.
EUSKERA nai det zarretan,
nai det: AZKEN OTOITZE-
TAN».

Etxegarai'k:

«Aitor gure Aita'ren
erri maitatia,
Lekobide jaio zan
toki gozotia.
Berdiñikan ez dezun
EUSKELDUN ERRIA,
zuzetzako da nere:
IZATE GUZTIA!
«Zuzetzat det biotza,
zuzetzat gogoa;
zuzatik sentitzen det
otsare suzkoa.
Nola maiteko etzaitut,
ERRI TXIT GOZOA:
izanik zure MENDI
tartean jaioa».

Euskaldun irakurlea: Orra or gure
Ikastola. Ikas-dezagun BIOTZ ETA GO-
GOZ euskaldunak izaten.

ZELETA

«Languilleen apaiza»

Nork ez du Cardijn'en aditzerarik?

Bera degu J. O. C. edo dalako orren aita. Belgikan jaio zan. Mina bateko lan-gille zan bere aita. Minako ikatz-lane-tan beztuta omen zeuzkan eskuak.

Cardijn mutikoari ere laister beztu zi-zaizkion eskuak. Oso txikitatik, minara joaten omen zan ikatz-lanera. Languilleen umeentzat ez baizan eskolarik garai ar-tan. Ez dauka languille batzuen semea da-la aitortzeko lotsarik.

Mutiko ura degu gaur languilleen lagu-nik audiena.

Gau batean —artearen amalau urte zi-tuan— ezin zuan lorik artu eta sukalde-ra jextxi zan. Bere aita eta ama sukal-dean zeuden artean.

—Zer pasatzen zaizu Joxe? esan zion aitak.

—Ezin det lorik egiñ, nik eskola geia-go ikasi nai nuke.

—Zu languille bat zera, ordea.

—Bai, baño apaiz izan nai det.

Bere amak negarrari eman zion bat batean.

Ondo dago, erantzun zion aitak, ill ar-te lan egiñ bear badet ere, etzaizu nere lagunzarik paltako.

Udaran jai-aldiak pasatzera Semina-riotik etxera etortzen zanean, gaizki be-giratzten omen zioten bere lenagoko la-gunak.

Aurki apaiz egiten aizenean, abera-tsen lagun egingo aiz i ere, ez aiz guree-

—Arrospide jauna,aurraren osasuna zaintzeko,beste arduraren batzuek batzuek be ez ete ditugu artu bearko?

—Bai,lengoa esan neutzun legez,bein lau illabetera ezkerro,esne edo bularraren gaiñera,frutaren baten zukua be,artu bearko dau umeak. Eta bost illabetetik aurre-ra barriz,urunaz egindako aie (papillea).

—Eta zelan gertatu bear da papilla ori ba?

—Ona: ontzi garbi baten ipiñiko ditu-zu eun gramo esne otza eta beste eun gramo ur /kutxarillakada bat urun eta bes-te orrenbeste azukera. Guzti ori ondo-on-do nastatu,otzean,eta gero,su-agiñean jar-ri eta astiro-astiro irakin arazo;oge mi-niñu inguruan egingo dozu ori. Ez jarri gero papilla ori,su bizian,su motelean bai-ño.

—Zenbat bider emon bear yako papilla ori egunean aurrari?

—Egunean baten bakarrik,eta fruta edo berdura zukua beste baten.

—Ori,umeak bost illabetera ezkerro... baiña,noiz arte?

—Bein zazpi illabetetik aurrera,aie as-tuntxoagoa artu bearko dau umeak,batez be,urdail onekoa ta jatun ona baldin ba-da. Berreun gramo esne,kollarakada andi bat urun,beste orrenbeste azukera,gatz tanta bat eta mantekilla apur bat (iru, lau edo bost gramo). Orrelako papillea, egunean baten. Esne utsa edo bularra,iru aldiz. Gaiñera berdura edo barazki pu-

rea,edo barazki sopea,tapioka edo semo-lagaz,beste baten.

—Eta oindiño nagusitxoagoak dira-nean?

—Zortzi edo bederatzia illabetetik aurre-ra,aie birritan,eta arrautza gorringo bat egunean. Gerotxoago,arrain zuri pizka bat,edo garaunak, edo txalaren gibel za-titxo bat. Baita,madari edo platano ondo eldurikoa, sagar errea edo egosia,eta ga-lleta bi edo iru.

—Besterik ez?

—Bai,patata,ider,zanaori ta lenteja pu-rea be emon leioe.

—Eta beste gauza bat orain. Aie gertu-teko,zaintzuk dira urunik onenak edo ego-kienak?

—Nonenak,gari,arto eta oloarenak dira. Umea tripetatik arintxo badabil,arroz uru-naz egiñikoak emongo dautsozue; siku ibilli ezkerro barriz, oloaren urunaz egiñi-koak izango ditu egokienak.

—Jatekoaren gaiñera,beste arduraren batzuek be artu bear ete ditugu umetxoe-kin,euren osasuna zaintzeko?

—Bai ta, Umeak pixuan zenbat irabaz-ten dauan jakitea be oso bearrezkoa da. Orreterako,umea sarritan pixatu bear da, batez be lenengo illabetetan. Anditxoagoa danean,ez ain sarri; baiña bai lantzean bein. Eta andi eginda gero be,bi edo iru-illebetetik bein,bai beintzat.

—Gaurkoz naikoa dogu,Arrospide jau-na,eta urrengokoa aitatuko dogu beste zerbait umeen osasunari begiraturteko agi jakingarri onetzaz.

—Bai,urrangoan aitatuko ditugu beste zertzelada batzuk,umeak zelan garbitu eta jantzi bear dira eta abar.

Arrutza eta Egi'tar Mikel

La Fandería, S. A.

Eratu gabeko
pentsoarekin

Fanderiko pensoarekin

Ez Merkenak,
Bai onenak!!!

Apdo., 36 Tel. 56134
RENTERIA

ARANZADI'tar J. M.

Era guzietako seguroak

Barzelona'ko «LA CATALANA»
Seguroetako ordezkaria Gipuzkoan
San Marcial, 33 enlle. - Urruzizkile 19226
DONOSTIA

Televisores "Vanguard"
Central de Materiales Eléctricos
Probintziako komertzio on guzietan salgai

NAZIO-ARTEKO UNEA

Europa, kristautasuna demokrazia

Aita Santuak lengo illaren bukaeran (ilbeltzaren 31'an) «nazio-arteko kristau demokraziko gazteen elkartasun» ekoiz itzaldi txiki bat egin zuten, batez ere Europa'ri buruz. Ni gazte, kristau ta demokrata bezala Aita Santuaren itzak ixillean pasatzen ezin ditzazket utzi. «Onela itzagiten baldin badizute, Eleizak Europa'ren batasuna atzerapenik gabe egitea nai duala- de esaten dituzte». Ez da gaur inor, itzez beñepel, Europa'ren batasuna ez duala nai esaten duanik. Bañan nere ustean badira Europa'ren batasuna nai ez dutenak. Badira Europa nai dutenak euren prolema ekonomikoak konpontzeko, bañan orlik aurrera gelago ez, eta ori ere beste biderik arkitzen ez dutelako euren ekonomia-entzatzat. Europa'ri eskatu besterik egiten ez diotenak. Dударik ez dago Europa'k berekoia izaterik ez daukana, Europa'ko anai beartsuei gizatasun osoan lagundu bear diena. Bañan eskatzen dutenak ere bere burua Europa ortan sartzeko prest jartzen ikasi bear dute. Nola nai da ba, zentzu onean, buruz, pentsamentuz eta batez ere izatez beste errietatik diferente ez ezik et-sai ere izanda, Europa ortan artuak izatea nai dala esan ekonomia uts-utsarengandik?

Ez gaitzean ahaztu Aita Santuak itzaldia egin dien gazte oiek politikari dagokionez, demokrazia-

ri dagokionez partiduekiko demokrazia defenditzen dutela. Jakiña, bere iritzian bere jokaera ez da kristau batek politikan izan dezakeen jokaera. Badira esate baterako, kristau izanik sozialista aukera egindutenak (adibide bezala Frantzia'n C. F. T. C. —frantzes kristau langilehen konfederazioa— ko zuzendari batzuek), bañan ori partiduekiko demokrazi batean ez da arritzekoa. Eta gainera, gazte oien partidukoak dira agintari daudenak Alemani, Holanda, Belgika ta Italia'n. Oien partidukoak da Europa'ko Parlamentuaren lendarikari dan Pfillmin jauna. Oien partidukoak ziran Europa'ko gurasoak, nola alabait esateko, Robert Schuman, De Gasperi ta Adenauer eza gutuener artean. Eta demokrazia zentzu ortan ententitza debekatu dagoan estatu batek nola nai lezake benetan Europa'ren batasuna?

Ez det uste emen gure artean lan asko egiten danik Europa'ren batasunaren billa. Buruak, ententimantuak pentsaerak Europa'ko orduan jartzen. Guretzat, oraingoz eta zoritarrez, Europa itz politt batt besterik ez da, itza, barruan esan nairik gabe. Guretzat zartzaroa iritxi baño lehen biurtuko ote da guretzat egi itza besterik ez dan ori?

ARREGI'tar RIKARDO'k

Vietnam, ipar-ameriketarren negarra

Naiko estu dabiltz ipar-ameriketarrak iVietnam'en. Eta okerrera atzera egiterik ez daukatela da. Okerrera are, gelditze-rik ez daukatela. Zer dala ta?

Vietnam, lenago Indotxina'ren, Frantzia'ren mendean egondako Indotxina'ren zati bat, ego aldekoa. 1954'nean sortu zan Ginebra'ko tratatua. Goiean Ipar aldean beste zati bat gelditu zan komunisten menpean. Ala ere badira Ego aldeko Vietnam'en okzidentezale agintariak nai ez dituztenak eta guda txiki bat daramakitenak «guerrilla» antzian, gudari talde auek gutxi gora bera komunista dira eta Viet-cong dute izena. Amerikanoak presa izan zuten frantzesak alde aietatik bialtzeko, geroztik bere oiek izan dira Ego aldeko Vietnam eutsi dutena indarrez komunista oien kontra, eta ez diruarekin eta armekin bakarrik baizik eta Ipar-ameriketako gudariak bidaliaz ere bai. Ala ere ezin dituzte menperatu «guerrillero» oiek.

De Gaulle'k alderdi aietako gertaeretzat badu bere iritzia ta argi adierazi du. Alde batetik, esan duanez, Indotxina'ren gora berak «neutralidade» baten barruan bakarrik konpondu ditezke, au da, Indotxina'k ez du izan bear ez komunisten aldekoa (ipar aldekoa bezala) ez okzidentezalea (ego aldekoa bezala), bien tartean egon bear du. Bestaldetik berriz Asia alde aietan gertatzen ari diranak Txina kontuan artu gabe ezin ditezke

erabaki, komunisten atzetik Txina baidago bere indar guztiarekin. Orregatik ezagutu du Txina'ko esatadu jatro bakarra bezala Pekin'go gobernu.

Amerikanoak ez dira ordea iritzi ortakoak. Indotxina'ren «neutralidadea» eurentzat dana komunisten menpean eta Pekin'en menpean uzteak litzake. Eta egia esateko aul arkitzen dira, militarki itzegiñaz, Ego aldeko iVietnam'en tratutan asteko.

Orregatik lenen lenen armetan indatu egin nai dituzte Ego aldeko Vietnam'en arkitzen diran agintariak. Aurrena guda txiki ori menderatu ta gero itze- gin; bañan ikusten denez ori gertatuko da bañan aldrebes. Armetan gero ta gero goaizkigo dijoazte. Ori dala ikusten baidute «guerrillero» oiek beti zutik egongo dirala ipar aldetik komunista aluntza bialtzen dien bitartean, erabaki bat artu ote duten edo esan da egun aue- tan, au da, Ipar aldeko Vietnam'en kontra guda asi eya orrela euren iritziko gaitz ori sustraitik sendatu. Bañan ori egin ezkero Txina geldik gelditu, o ote litzake? Ez ote da geiegizko arriskua? Ez det uste ortaraño iritzi diranik. Zer egin orduan? Nai ta nai ex guda irabazi bear dute. Eta egiten ez baldin badute? Nik beti uste izandu det, bidehen aue- ra jartzea zala politika baten doairik aundienetakoa.

A'tar R'k

Zizki-mizkiak

Eisenhower, lendakari izanak, zigarroak erretzea utzi omen-du; baiña bere sakelak erre-belarrez beteak omen-ditu, lagunei eskeintzeko.

Mr. Arthur Schelesinger, kondairagileak, bere Etxe Zuriko alxia utzi-berri du. Ango lana utzi ta «Kennedy'ren urteak» gai izango duan liburuia idatzeko asmotan alde egin omen-du.

Au, bigarren da Etxe Zuria lagatzen. Lenago utzi zuan Theodore Sorensen'ek. Onak ere, Kennedy'z buruzko idazti bat idatzeko asmoz.

Ceilan'go Gobernu-Burua, Colombo'ko diputadu-Etxean, oso jantzi arifietan azaldu omen-zan lengoan. Zapi ta oialak ain urri omen-dira ugarte artan... Urritasun orren kontra zerbait adierazteagatik, gerri-rik, nekazariak erabilli oi-duten zapitxoak besterik ez omen-zeraman aldean.

Chou en Lai Ejipto'n izan danean, sarkaldeko jendeak lenengo aldiz konturatu omen-dira, txinar agintari ori bere eskuiko besoaz erdizka balizik ezin dala ballatu. Esku ori bere urdail-gailuean estu-estu eramaten omen-du. Asuam'go Indar-etxea ikusten ari zala, angio ixkillara-aldi bat igo ondoren, zabuka bere burua gordetzeko baztarre- ratu omen-zan. Txorabiatzeko zor- rian bai-zegoen. Bere taldeko me- diku bietatik batek, gatz-ontzi bat usai egiteko eman omen-zion. Chou en Lai'k burua jaso zuanean, su- durretik odola omen-zerion.

Bere laguntzaille batek esan

omen-zien emengoel:

«Nekatzen dan bakoitzean ori gertatzen zaio. Ezta oker aundia, baiña orregatik, beti sendagillea bere ondoan eramaten du».

Johnson lendakariak, egunkarietako idazle-taldeari onoko au kontatu omen-die:

«Nik, jalo ta iru illabete arte, ez nuan izenik izan. Etxekoak, ez- paiziran onen batera etortzen. Orregatik, beti «ninia» deitzen zi- daten. Azkenean, nere aitak «Lin- don» neri deitza erabaki zuan; ai- taren lagun baten izena bai-zan ori. Baiña amak «Linden» deitu bearko zidatela».

Izenaren ondoren jarri oi-duten «B.» ori, amaren abizen «Baine» omen-da. Ipar-Ameriketari, ama- ren abizen laburtua jarri oi-da ai- tarenaren aurrean.

Paris'en beste au kontatzen dute:

De Gaulle'ri agiriren bat galdu omen-zitzaion bere papelen artean. Aren billa dabilela, guzia ipurdiz gora jarri du. Bere laguntzailleren bat sartu da ta naste ura ikusirik, deadar egiten du:

«Oh, mon Dieu! (Oi, nere Jaun- goikoa!)».

De Gaulle'k, bere burua gutxia- gotzat daukala adierazi nairik, diotsa:

«Ez orrenbeste. Deitu zaidazu: Oi nere jenerala!»

MUNDUAN ESATEN DANA

TEMOIGNAGE CHRETIEN

(Paris'koa):

errebulozioarako aziak?

«Saint-Nazaire'n langilleak lanera- ko eskubidea eskatzen dute; Paris'en ikasleak danentzat kulturarako esku- bidea; Frantzi guztian telebisitaza- lleak benetako eskubidea. Batzuei eta besteiei, bere bakartasunean gordeaz, gobernuak ez die erantzunik ematen. Eskabide auek behe behetik dutoz. Gobernu goi goian dago. Eta bien artean lokarri guztiak gobernuak moztu egin ditu.

Kontuz ibilli ditezten. Onela egoera bat arriskuz bete dago. Elkar-izketa- rako biderik arkitzen ez danean, lan- gillea edo ikaslea kalera dijoa. Bañan kalean ere manifestatzeko eskubide-

rik ez dauka. Eta kalean, agirian, egi- ten diren politikarako elkartasun guztiak rebelio bat bezela artzen ditu gobernuak».

LIBERATION (Paris'koa):

arrisku gogor bat.

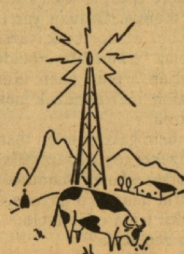
«Guda Ipar aldeko Vietnam'era ematera arriskuak eta eginbearrak bi aldiz aunditza litzake, bi aldiz lur gelago izango litezkelako ta bi al- diz «guerrillero» gelago...

Gaiera arrisku bat gelago dakarri ideai onak, alegia, guda Txina'ren atehetaraño ematea, eta orrek mun- du guztiko guda baten arriskua esan nai du. Inor ezin ditek trankil gel- ditu gauz auetzaz».

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE SAN SEBASTIAN

Euskal irratsoioak

BASERRIAREN ALDE

Banen baneko aziyak.
Ongarri ta abonoak.

Belar Zuloat.

Torrelavega'ko Perira joan etorriak.

Baserri, lur-tresnak ta abar.

Erosi edo berritzeko diru aurreratzea.

Chiletik

Buenos Aires ondoan da Ezeizako zelaia, egatxabal audentzat kokabide lasaia. Andik "jet" ontzian gora, bearraren garaia, barnean bildurra eta aurrepean alaiak.

Amabireun kilometro ariñ egin genituen. Ezeizatik Santiagora eundamairu minutu. Ilunpetan irten gñian; egaldia beltz, ilun. Leiotik izar bat baizik ikusteko ez genuen.

Oskarbi beltza gañetik, illarvirik ez ifun. Azpitik laño lodiak; lurrik etzan ezagun. Zelaia zelaia, berdinak. Andes mendi goiak nun? Aize txarrak jo ez gaitzan. Goiko Jauna, zuk lagun.

Asi zitzaion beeraka gure ontzi aundia... Ara, sorfiri ikuskari. Santiagoko uria!... Zelaia zelaia, beltzean lore ziran arziak... Lilluratzan asi orduko lurra jo zun ontziak.

Laixter asko letxi gñian bidariak ontzitik; geren gauzak eskuetan. banan banan ixilik... Garbitasun pilla rabe ez da ifun sartzerik... Gizartean ez litzake orrenbesten bearrak...

Andes mendi elurtuak ditula goizaldean, "Pacífico" itxasoa, ipar-erobeste, mendi eta ibar asko, ikuskarriartean. orixe dena pure Chile bizi naitrik pakean.

Euskal usaia badegu Chileko bazterretan. Garbi asko ezagun da erri eta kaletan: Auzurre, Larrain, Urzua... eta beste milletan. Askoz goizago, ordea, euskal abizenetan.

Santiago urian bertan "San Cristobal" mendia, tontorrean duarik Andre Mari zuria. Beerraxero ezkerretan beraren baseliza. "Euzko Enparantza" eta Gernikako aritza.

Acustinas"etan dute leanderoko Meza. Euskaldundia orretzek an bildu al balezat! Jaunok itza emateko balukete apezka. Euskaldunak arakoxe bidea egin beza.

Gure Argentinarako itzuli baño lendik Chileko gizon jatorrai otsezin nai diet nik: Gora Chile aske zuzen beti kristau aldetik! gizaidea goratzeko ez da beste biderik.

Paine (Chile)
SABIAGA

ERLOJUTEGI, BITXITEGI,
ZILLARTEGI

LA JOYITA

ALDAMAR, 12 - DONOSTIA

(Brecha ondoan)

NERE BORDATXOTIK

Danetik nasian

Asiera polita eman du Atano amargarrenak. Jendeak uste ta itxaroten zun bezela, errez xamar nagusitu zitzaion Elceari. Amabi tantotan "planto" eginda gelditu zan bizkaitar pelotari trebea.

Esku eskubia zerbait minduta gelditu zitzaion Atano'ri. Orixe da txarra. Atano biguna baita eskutatik, eta lenere, eskutako min orrek oker aundiak ekarri baitizkio.

Irabazi bear zukeen baño makinabat pe-zeta gutxiago irabazi du au dala ta. Urrengo kontrarioa Gartzia Ariño bigarre-na izango du.

Beti zera izana txintxua ta piña, egiten dakizuna zeure alegia. Urrengo partidua daukazu gordina. Ia sendatzen zaizun eskutako miña.

Partidu danak izaten dira gordinak eta latzak.

Besteak ere pelotariak baitira, ta, ez barkilleroak.

Danak juten dira plazara irabazteko asmotan. Kontrario txikiak eztago sekula.

Usteak eta itxaropenak askotan oker ateratzen dira.

Zeruak lurra jotzea aña pentsatzen zun jendeak Pascual Batek Tapia bigarre-na menderatu bear zula.

Gertatu zana gogoan dezute danok. Jendearen iritzia zertan dagon agertu nai dizutet.

Gartzia Ariño menderatuko dula Atano'k, da, ao batez bezelatsu bazterretan entzuten dana.

Irugarren kontrarioa daukala txarra ta beldurgarria: Azkarate, alegia.

Orixe arkituko dula azkoitiarrak eragotpenik gogorrena; orixe erabakiko dala, seguru asko, aurtengo pelotari txapelketa. Au

da pelotazale artean nunaitan entzuten dan izketaldia.

Pelotarien txapelak gipuzkoarren buruak estali izan ditu urte askotan. Jundane ko aspalditxokotan ez orratik.

Gaur gaur bezela, Atano amargarrena da, noski, berriro inguratu lezakena.

Mondragonek eta, batez ere, bere osaba Mariano'k ainbat urtean erabili bazun, jillobak ez ote dauka ortarako arrikurik?

Aldapa ikaragarria dauka pasa bearra gailurra eltzeko, baña ikusten da ortarako gaila ba-dula.

Egokialdiko egun bat gertatzen bazailo, istillu gorriak erakutsi lezazke.

Itiork baño obeto, ondoren datozten kontrarioak dakite au, Atano txikiak ba-dauka bazterretan itzala ta errespeta.

Ainbat urtean ezta txapeladunik emen, baña gerta ditzeko luzaro baño len. Aurrez ez jakin itiork gero zer letorken. Jendeak bai, ba-dauka zuzan itxaropen.

"Juantxu, gure auzoko demoniñu txikia"

BIZKAI'KO EUSKALKITIK, XABIER LAZKOZ'EK ELIZONDO'KO EUSKERARA ITZULIA

Deabru ttartzat daukagun zortzi urteko mutiko txikitxo bat bizi zaigu auzoan. Juantxo. Errotako Juantxo.

Errotako etxia guriain aitzinian dago, sagardi bet bitarte.

Biurrie eta gaixtua dela Juantxo, denek diote. Mutiko biurrie izatia badaiteke. Bañan ez dut uste ain gaixtua dela. Nik ezut kuzsi beñiere gauz txarrik egiten.

Aste unten ikusi dutena, ikusi ta ondoan, ontako dauket Juantxo au. Entzun zer gertatu den.

Erenegun eras aundi egin zuen. Loiez bete ziren bidiak. Bai eta gure etxeko ainiñako aldia. Goizian egun ederra agertu zen, baño egun txarra izan ginen. Aise illundu baño len, belztu zen atsaldia.

Bertze urtetan bezala, aurtan ere, inerak egindute bere kafie gure etxeko gorapean.

Erenegun goizian, inar-kume batek egan egin zuen kafietik eta etxe aitzineko sagar baten adar gañean gelditu zen.

Eguedri aldera, urie asi zen bere baldia, eta antxen gelditu zen gizaxoa, arront busti ta. Gure auzoko Josetxo, errota gibeiko errekan ineriken aizelai yartzen den itxuran.

Atsaldian urialde gogorrakoa bota zuen, eta inerkumia lurrera yautsi zen, loiar bete-betian. Loiaz dena zikinduta gelditu zen. Artu zuen itxuran, egan naiez eta ezin balietuz zabilleta.

Juantxok, bere etxetik ikusi zuen nola bota zen inar-kumia. Orduan yarri zun buruan zaku bet eta ortoxik yarri zen, onetakoak loiaz zikitzenko beldurrez. Laxteraldi batian arpatu zuen txori-kumia. Ez zitzaion inel aundirik neke gixaixua arpartzea.

Nik uste nuen gaixtokerien bat egin zezan, edo iltzeko goguan arpatiko zuela; ain gaixtotzat ginen Juantxo. Xutitu nintzen xoria kentzeko goguan, baiño ez nintzen abiatu leioa edekitzera.

Zer gertatu zen bada?

Juantxok (auzokuak deabru ttartzat daukegun Juantxok!), kontinoz-konti ar-

tu zuen eskuetan inar-kumia albezain poliki.

Arritu-ta gelditu nitzen ni. «Baño Juantxo au mutiko trakalla dela, ez tute denat erratan bada?»

Laxterka etorri zen gure etxera eta utsik ta alfer txiki dugun txorikaiola zara eskatu zion gure anai txikitxoari.

Kontin-kontin eta poliki-poliki bien artean garbitu zuten inar-kumia, inar-ama pioka, ta alde batetik bertzera ateoandoan zebillen biztartean.

Bertze inarkumiak, arras izituek zauden kafien.

Garbitu ta ondoan, kaiolan inzuten sartu eta sukaldean yarri kaiola.

Atsegiñez beterik begiratzen zaben gure amak.

Goiz-argi ederra atzo goizian. Goiz-goizetik agertu zen iduzkie, zeruan lanoren ondorioik gabe.

Eskolara yoa baño len, guregana etorri zen Juantxo, inar-kumia ikustera. Bezperan loiaz beterik zegoen txoriñoa, orain garbirik, panparro zagon, lumerie arras idortuz geroz.

Gure anai gaiztena etxe-aiziniñera atra zuen baiola.

Orduko, lenbiziko eganaldie eginta zauden bertze inar-kumiak.

Laxter sumatu zuen inar-amak kaiola-ko afera, ortaz asi zen pioka, dolu ta larri, inguruz biribilke.

Nere anai gaxteak zauken kaiola eskuetan. Juantxok edeki zuen kaiolain alandrezko atia. Eta poliki ta kontinez, exkuñeko beatzekin atra egin zuen, pioka ta pioka, batere ixildu gabe zaon giltzapeko inar-kumia.

Musu bat manzion mokoan, eta bota zuen goi-aldera egan aitzeko gisan.

Itxikian eta atsegiñez agur egin zioten mutiko biek txoritxikiari.

Bai ta gure amak ere, poztuta irri egin zuen. Negar tanta batzuek atera zituela, errain nuke. Sarriaxo, oi u egin zaben bie sukaldeko leiotik:

—Eskolarako ordu duzue! Laixter ez ganez, beranduko zaitzue. Zoazte laxterka, laxter!

Inelak egin zuten, baiño nekez biar zen orduko agertu.

Eta maistro yaunak aserre manzaben, bai eta libertsiorik gabe utzi.

Ziga'n, 1962-III179'n.

Erri bati sona ta izena emateko ezta sarritan gizon eskolatua izan bearrik; ezta unibersidadetan ibili bearrik.

Amezketatik aitatzen degun bakoltzean Fernando datorikig burura euskaldunorik. Fernando amezketarraren entzuerik ez tuen euskaldunik ezta. Aren izena ta aren izakera ta ateraldiak euskerak iraungo dun artean iraungo dute.

«Euskaldun artean libururik izan ote da Fernando? ateraldi ta bertsokak anako arrera izandakorik?»

«Izan ote da ura aña saldutakorik? Aurtan betetzen dira berreun urte Fernando jalo zala. Bere Jaioterri Amezketatik omel bikiain bat eskeintzea erabaki du aren orloperari.

Fernando zan izenez. Bengoetxea ta Altuna ziran aren bi delurak. 1764'arren urteko urriaren amarean jalo zan «Txpille-saletxe» izeneko baserrian.

Bereko jakinduri ta azkartasuna zan Fernando'rena.

Iturri oparoari ura bezela zetozkion ari litz eta bertsokak. Erriaren autamenetan gelditu da betiko. Etxearari, Serapio ta Gregorio Mujika, Artetxe, ta beste ainbat idazleri esker.

Erantsi edo kendu, urteen buruan zerbait egingo zitzaion Fernando'ren izakari. Baña bera gizon arrigarria zala eztago dudarik. Euskal umoreak eta euskal animak berekin darama Fernando.

Amezketatik erriak are omen euna izendatzen dutean, euskaldun zintzoak an bilduko dira Txindolpean. Egun artan guziok Fernando izango degu orolmenean.

Indar berezia zuen Fernando'n mokoak, Amalka ziri eder zitun sartzekoak. Aren ateraldiak bai arritzekoak, Tontotzen ba-zekien bizkor antzekoak.

Eskolas osatzenak rizona jaxten du. Fernando'k jakinduri aparta berez du. Izketan etzun ura inortxoak atzundu. Bereko duenak nuna lutzuten du.

Amezketatik maitea zuk arrazoi dezu, esker on bat azaldu bearra daukazu. Fernando'k ainbateko sona eman ditu. Seme aretaz ezin aztu zindezke zu.

«Zorionekoak seme onak gogoan dituzten erriak!»

Bertsolari beartsu batek, inoiz, arkitetorik azkarrenak baño izen aundiago eman lezaioko sortutako seaskari.

EIZMENDITAR INAKI

EUSKO JOLASEN TXOKOA

Azkenian iritxi zitzaizen SARA-SOLA-AGIRRE bikoteari eguna. Eta erabakita zegoan bezela, joandako igande eguerdian, amabi ta erdietan alkar ikusi ziran.

Jendearen zurrumurrua, egi bihurtu zan Agirrek Sarasola menderatzean.

Lenengo J. M. Sarasolari egokitu zitzaizen astea. Gu gero ez giñan Zumayan agertu. Izan ziran agoetatik entzun det ordea ango gertaeren berri.

Apostulariak beti izaten dira alkarren bildur. Ta Agirre-Sarasola alkarren bildur ziran, expairik gabe. Bazekiten batek eta besteak alkarren berri.

Lendik Asteasuko Sarasola ikusia da enparantzetan. Beti sasoi oneko mutilla ikusi degu ta berak ikasia dauka jendearen aurrean ateratzeko kopeta ematen. Sarritan ori izaten da nobre ekinaldiaren zer esanai aundikoen gauza.

Agirre, guk dakigunez, ez da orain artean Euskalerriko plazetan ikusi. Orregaitik bageuden jarrita ez ote zekian jendeari arpegi emateko ikasita euki bear dan ikasgai ori. Baña plaza mutil jaitzen dira batzuek, egin bearrik gabe. Ta orixe gertatu da Agirrekin. Bera etzan ikusle ugari aren tarrean txunditu, erdibitu. Sarasola, ordea, galduta bezela aurkitzen zala omen irudidan. Bear bada, jendearen esana, bear bada lanaren sariotasuna. Orregaitik berak egin dezakeanaren berri dakitenak, zer pentsatu etzekitela gelditu ziran.

Jendea ugari bildu zan. Ori iku-

sia zegoan. Bikote on bat alkar neurtzera datoztinean, jendeak ez du utsegiten. Ta lengo igandean bildutakoak onak ziran. Eta batez ere gazteak. Euskalerriak ez du bere izaera luzean edade ontako bikotearen antzeko apusturik ikusi: norik pentsatu zezakeen jaso bear zutenik eun eta ogei ta bosteko arri kubiko ura...

Unea iritxi zanean apustua asi zan. Aurrena Sarasola. Ekitaldi ontan ogei ta iru aldiz eraman zun bizkarrera arria. Urrena Agirrek berdin zuen etsaiaren neurria. Berrito Sarasola. Baña Sarasola ura erdi galduta bezela zebilen. Artu zun arria, utzi zion, berrito artu ta berrito utzi, onela iru aldiz. Gero ordea amairu jasoaldi bikain eman zizkion. Etzan neiko ordea. Agirrek, bere almen apartekoan ezaugarri ogei ta lau bider tintatu zuen arri ura bizkarrean. Aldia luzetxoa zan. Denak zurrumurruta asi ziran ez ote zan Sarasola berrito plazara aterako. Galduta baizeukan apustu ura. Aldia geiegia izan, expairik gabe. Baña, Sarasolak, berrito eldu zion arriari, adieraziaz ongo gizasemeeri, oraindik Euskalerriak badauzkala egizko gizonak, irabaxten bezela gaitzen ere dakitenak. Amazaxpi jasoaldi eman zizkion. Ta Agirrek irugarren aldi ontan, emezortzi. Galtzalleak daneta berrogei ta irabazleak irurogei ta bost. Euskalerri, berrito, beste arrijasotzaille bat agertu zaigu: Agirre. Bere ogei urtekin egin duana gure adestian urrezko itzetan idatzita uzteko modukoa izan dakito.

ETXEBERRI'KO GUILLERMO

ARETXABALETA

ATZERAHA?

Guk ulertu ezin degun gora-bera bat gertatu da emen, aurreko egun oietan. Erri ontan oraindau bear asko egiteko eta, ba genduan arretxasun aundirik Guipuzcoano diru-etxiak eta Bizkaya'k emen zeuzkaten Oficina'kin eta orain guztiz geldi egoteko agindua etorri omen zaioete bai; eta ez batak eta ez besteak, ez dute ezeren artu emanik egiten, eta orain lan oietarako Mondragoia jua biarko omen du Bizkaya ta Gipuzcoano diru etxe oiekin ezer egin nai duan guztiak. ¡Moztasun aundia! beroi, Aretxabaleta bezelako erri batzentzat! Emen pabrikaño aundia dago eta diru etxe oiek lana ba leukate ba! Erriarentzat atzerkadatxoa ba da ori! Ai daniian Españi guzarako agindua omen da: Korresposalak dauzkaten lekutan, orrela jokatzeko agindua. Asieran esan deguna: ez degu ulertzen.

GURE ESKOLA AUNDIA

Lengo igandian egin zan emen FORMACION PROFESIONAL EGUNA. Aurrez, larunbatian, etxetaraño gure Eleiz agintariak eskutitz bat biali ziguten eta idatzi artan; ondo argi esaten zitzaizgun Eleiz-Ama'k zenbateraño arduraz begiratu izan dion gaztediaren azierari. Bai eta ere gaur gaurkoz bai Juan XXIII' garrenak eta bai PAULO VI'garrenak zenbateraño garrantzia ematen dioten gaurko gaztien FORMACION PROFESIONAL orri. Etá gure iru apaizak, ala esaten ziguten; eurak beñipin etzeudela ez baztarrin gelditzeke, eta vñari ere ori bera eskatzen ziguten: guk ere gauza ondo ikusteko bai, eta al duanak al lezaken era laguntzeko. Aretxabaleta seme ta alaba, asko: ondo asko jantzi dirala gure Arrasateko eskola aundi ortan ta gaur lanian dauden lekuetan ta, «derki duzitzen» dutela Eskola ortaro artutako jakinduriak. Ba, ori orrela dalaik, etorri

dala Eskola AUNDI orri laguntzeko ordura bai eta egin biar dana, ointxen egin biar dala, eta zerbaitera erabakitzeko. Gaur bertan 80 ingurun dirala an dabilzikigun emengo seme eta alaba, laister askoz geigo iznago dirala. Gero eguarterko Meza Nagusian an ikusi genituan ESKOLA ortako ikasle taldetxoa Jaunartze erbat egiten. Ejemplo ederrik eman lezateke gure errian orrelako ikasle zintzo ta jatorrak.

Eguardian ta Zine ZARAIA'n bildu giñan jende talde aundi bat eta an itzezin zigun ederki baño obeto, Gregorio YURRE, Gasteiz'ko Kanonigo Jaunak eta itzaldi biribil eta mamitsu artan ondo asko azaldu zuan ikaste lanak zer ondoren eder ta aundiak ekarri lezazkioken gizadi osoari; eta gaur lan gaitan asko jakin bearra zegola; ba gaur, eta biar edo etzi geigo, lana ez dala or gerri eta besoetako indar utsez egingo lanketa ori atzera gelditzen zijoala ta emendik aurrera: lana buruz ta artarako egingo diran erremainta ta makinaz egingo dala ta ortarako: ikasi egin biar dala, ta ortarako ESKOLA aundi oiek ugaritu bear dirala baztarretan. Eta zorionik beroenak eman zizkigun alderdi auetan gai ontan ain gogotsu ikusten giñualako. Oso txalotua izan zen GREGORIO YURRE Kanonigo Jauna bere itzaldiaren amaieran. Beriala don Jose Maria gure Eskola Aundi onen asmatzalle, ta eragile, ta euts-aga dan Apaiz Jaun agurgarri onek ekin zion bere barruko itxaropen aundia an geunden guztio aldatzen. Pozik ikusten zuala Aretxabaleta'ko oraingo astindu aldi au; bai; Mondragoi'ko Eskola izena ematen zitziola, baño nai ba gendun kentzeko MONDRAGOI izen ori. Eskola au, inguru guztirako ta inguru guztietakoa izango zala ta. Eta nai ba gendun: bai eta ere kentzeko PROFESIONAL izena bera ere goorago jo biar zala ta. Eskola onek: in-

Txalaparta'ren agerketa Donostin
Zuaznabar Anaiak Egiña

Jai ederra Donostian, Abesti txapelketa zala lengo igandean egin zana. Erra-zola, abeslari zortzikoteen txapelketa izan zan.

Denok itxaron bezela, gauzak ezin obeago gertatu ziran. Asko ari da jendea galdetzen oraindik ere, zein edo zein izan zan onena. Epai-maiekeak dira ori erabakiko dutenak, ta gauden aien erabakiaren zai. Dena dela, etzaigu lan ori lan erreza iruditzen.

Gu ere joan giñan Victoria Eujeniana, bai, baña batez ere an agertzen ziran Zuaznabar anaiak ikustera joan ginduzun, ain zuzen ere. Ederra ta aipagarria benetan Victoria Eujenian eman zuten saioa.

Aurrena anai aien irudiari begira arri-tuta bezela begira jarri giñan. Sasoez beteak, jatorrak, indartsuak, euskaldun uts-utsak, txapela ta abarkakin eta ardi laruzko elastiku eder bat Zenbat emakumek nai ete luteke ardi larru au beren berokin bezela...! Auek eman ziguten saioa txalapartaren agerpena izan zan batez ere.

Txalaparta jolasa, ez da aurtengoa. dago. Burnia sortu baño lendik... Orduan Onen jaio urtea burni aroa baño areago etzegoan oraindik, abesti trenik eta dena, ritmoa, kolpeka emanaz sortu zan. Gero tobera jaio zan, au burni arokoa da, txalaparta baño gazteago. Orregaitik abesti onek burni otsa dauka, kanpaiak, metalak. Lasarteko Zuaznabar anaiak, txalaparta aspaldi aspalditik beren familikoa bezela artua daukate. Aitonetik semeera,

auetatik ondorekoetara, onela konserbatzen dute anai euskaldun oitura, zar au.

Orretzaz gañera, anai auek eusko odollik garbiena zainetan gorde dute beti orotik. Bai, entzuleok, antxe ikusi ditugu Victoria Eujenian altxa bi otarren gañean jarrita ta otar ta altzaren artean, ofiarri bezela bi besakada arto orri. Berak esan zigutenez, orri oien zer egiña soñua moteltzea besterik ez da. Altzan joaz ateratzen dituzte tukutu tukutu ta soñu ta ritmo berebizikoak, egur txiki batzuk bide dirala. Oroimen berezia zor diogu, baita ere, aien arteko baten semeari: Kepa izena duan mutil onek, asiera ematera dijoatzela adierazteko adar aundi bat jotzen du.

Auek dituzte Zuaznabar anaiak, txalaparta— eusko aspaldiko oitura baten euske bikañenak. Berak biotz guztiz gordetzen dute gure antziñakoen oitura eder eta berebiziko au. Ta itxaropena ere badute jendeak pixkana pixkana ulertuko duen abesti au.

Ori dela ta berak irakasle ipiñita daude Lasarten daukaten baserri Sasietan. Badiara ara txalaparta ikastera joaten diranak. Irakurleok, zueri laguntza eskeintzeko antxe daukatzute, Pello, Mikel, Kepa ta Mary Karmen ere.

Bere eginkizun jatorraren berri badakite Donostiarrak, lengo igandean Victoria Eujeniana joan baziran beintzat. Baita ere Ondarrabitarrak, an ere izanak baitira Karlos bostgarrenaren gazteluan.

ZUBILLAGA

guru auetan izan litezken buru argidun seme alaba danai aurrera ta aurrera azkenengo puntaraño juateko bidea ipiñiko ziela ta. Bai eta ere esan zigun danok pamiñ bat bezela giñala Leniz zulo alde au; bai, ba zeudela bateko «terminos municipales» ta izen oiek, baño izatez danok bat gerala, berak beñipin ta berak bezeia Eskola Aundi'ko erakusle danak Aretxabaleta'ko erritarakin ondo bat egiñik ikusten zutela beren burua. Izan ere ortarako lokarri bikaña dirala andik igaro diran 200 ikasle Aretxabal'dar oi guztiak, ta gañera gaurko beste 80 inguruko ikasle oiek. Esan zigun Eletronika ikaste gaiak aurtan asiko ziralta, ta lasiter berri «automacioko» beste ikaskizun oiek. Onak ere txalo ugarik entzun zitun, ta geiago, gure don José Maria Jauna'k ondo irabaziak ditu txalo oi guztiak eta —Bijoazkio— ba gureak ere; bero be-roak gañera. Txalagarri bai da ba berak 20 urte auetan darabilkin lan aundi ori.

Gero Duke Jaunak azaldu zigun laguntza emate ori nola izan liteken, eta zer nolako eskubideak ta zer nolako erantzuz biarra izango zuten BONO oien bitartez ESKOLA aundi orri laguntzera datozten guztiak. Au ere txalotua izan gendun. Eta orrenbestez amaitu zan gure ESKUELA PROFESIONAL eguna lengo igande ortan.

Urrengo egunian bildu ziran etxetara zabaldu ziran eskutitz oien erantzunak eta esan digutenez, astindu aldi au dala ta, ba, EUN laguntzale baño geigo agertu omen dira, bakoitzak MILLA duroko laguntza emateko gertu. ¡Bejondeizutela danoi!

Lengo batian gure gelako leio ertzian antxe gelditu zan txori berritxu bat, eta or nun esan zigun Aretxabaleta ta inguru autako baztarretan euskal zaletasuna no-rañoakoa zan. Txoritxo orrek ba omen ditue euskal zaletasun orren ezaugarri batzuk; eta bat auxen omen da: ba dala astero astero agertzen dan euskal orri bat ta izena ZERUKO ARGIA omen dauka. Ta txoritxo orrek erriz erri ibilli biarra omen dauka, erri bakoitzan zenbat etxetan irakurtzen dan jakiteko; ta ZERUKO ARGIA ori, emen Aretxabaleta'n LAU etxetan bakarrik sartzen omen da.

Mondragoi'n berriz 40 etxetan. Eskori aza'n etxe BAT BKARRA omen da asteroko orri bere atiak zabaltzen dizkiona. Gatza'na ez omen dago etxe BAT BAKARRIK ere ZERUKO ARGIA maite duanik. Gella'n ere etxe batian eta berdin Apotza'na etxe bat bakerrian. Ta or mutut gelditu zan gure txoritxua, nik galdetu nion ba, ea ba Ixurieta'n eta Galarza'n eta beste auzoetan zer? Eta esa ziran oindik etzala leio oietaraño jua, baño laister orko etxietan ere kuku egin zuala, eta beste gabe nere leio ertzetik iges egin ziran ega betean. Ea ba gauz auek jakin eta gogo piska bat geixego jartzen degun ba. Gure alderdi auetan dauka EUSKERAK gaur gaurkoz bere mugak. An Gatza'na burun, Araba'ko Mikellete etxe edo «Miño» etxe artantxe dago muga ori, gure «FRONTERA DEL EUSKERA». Ea ba geiago atzeratu gabe eulsten diogun. Ondo dago Paris'era eta Suiza'ra eta Aleman'ra ango ikuntzak ikastera juatia, baño orrek ez du esan nai ortarako gure ikuntza baztertu berra dagonik. Gañera ez al da egia? ¡bat asko jacten duala orbi eta iru ta lau ikuntza edo geiago ba dakizkila esan al iza-teak? Ba, BAT beñipin izan bedi gure EUSKERA, geo gaztel-era, geo prantz-tes-era eta geo Aleman'era ta geo Ingles-era. Emen ere oidanak jakin biarko omen dira ba: bateko ULGOR, ta beste-ko kpreci ta Besteke KOMET ta bestako ez dakit nik zer lantoki opsetu oiek artzen ai duten burrunda ikusita. Oi danak EUROPA begira omen daude ba. Baño EUROPA zear boaztenian esan: EUSKALDUNA ta EUSKERAZ mintzatzen dakizun Euskalduna zerala.

GURE LOTERIA:

Sei urteko mutikotxo atxarditsu bat agertu da gure MILLA peztako loteria ortan berak ere jokatu nai duala esanaz, eta edozeinen aurrin itzik galdu gabe esango dituala AITAGURE TA ABAR. Imanol Aginagalde; bera. ¡Bejondeizula ume! Ez ote da beste iñor Aita gure ta abar itzik galdu gabe esateko gertu dagon mutiko neskatillik LENIZ zulo ontan? Ea agertu! JUNPAKA».

Gella'ko Apaiz Jauna'ren erreguz.

GOI-IKASKINTZA ITZALDIAK SOROAK LAUKOA AURREZ-AURRE

Luis Michelena'k emanak

«Broman» bezela asitako itzaldiak, egundoko arrera izan dute bi astetan. Lenengo aldiz Brunet'enera joan ginen, gure asmoak oso txikiak ziran. Beti bezela, lau katu izango gina-lakoan, artu genduan arako bidea. Iritxi ginen, alako jendearen berotasuna somatu genduan. Ategorrietaraino joatea, ez da Donosti erdian antolatutako itzaldiak bezela. Euskaltzale geienok, ibaiz onuntza bizi gera ta, araino joateko gogotxi izango zuala uste genduan jendeak.

Baiña zorionez, gure usteak askoz gorago gelditu ziran. Lenbiziko egunean, alki ta maiez bete zegoen itzaldi-lekua. Asi zan jendea sartzen eta bereala lekuri ez. Mai guziak atera ta alkietan jarri al-izan gina nola bait.

Au ez dek onela jarraitzekoa izango, esan genduen gerekiko. Bigarren egunerako, jendea atzeratuko dek. Baiña, bai zera! Bigarrenen ere, lenengoan aia entzule edo geiago. Bigarren astea ta jendea geiago. Azkenerako, Izketalari Mitxelena jauna, denen artean ito ez dutenean... Beian lekuri ez, eta azkenen sartu ziranak, izlariaren oldegi gainean exeri bear izan zuten. Eta bat baiño geiago, zu-

tik egon bearrean arkitu ziran.

Mitxelena jauna, ainbesteko gogoa ikusita, poz-giroan ari zitzaigun; eta itzaldi auek eratu dituztenak ere, uste gabeko berotasun onekin etzeuden asar-re.

Itzaldia bukatu zanean, Mitxelena jaunari galdera batzuek egin genizkion:

—Pozik al-zera jendearen arrera onekin, Mitxelena jauna?

—Ezin pozago. Ezpaigenduen uste onelako benetan artuak izango ziranik gure itzaldi auek.

—Ta zer gai erabili dezu lau ikasgai auetan?

—Aurrenengo ikas-aldi auek, edozein izkuntzari dagozkionak izan dira. Linguistika-sarrera bezela antolatuta ditut nere izketaldiak.

—Baiña beti, euskera-saillera joan oi-zera, adibideak, ejemploak ipintzerakoan-eta.

—Ori gaiak ematen du berez. Edozein ezkuntzetan gertatzen dana, gure euskeran ere, ala gertatzen dala, erakustea, izango da emen erakusbiderik onena.

—Gerorako ere asmoak izango dituzu?

—Zeñek ez du amets egiten?

—Ta zertara jo nai zenduke gerora?

—Gauzak nola agertzen diran, ala erabaki bearko ditugu, geroakoak. Baiña nolana. oraingo asiera au, batez ere jende gazteen artean gai auetarako gogoa esnatzeko bide egokia izango da.

—Ez litzake txarra izango, bakarra zaitugun Maixu orrek, gazte-talde bat linguistika-bide-tan sartuko ba-zendu.

—Bai, gure artean, borondate oneko ezjakin asko degu, gure gaietan oker jotzen dutenak. Euskalerriak, jende ikasia bear du, gure euskal-esnaerak izen aundia artu dezan.

—Ta zure ondoren, ba al-degu besteren bat erakusten?

—Aita Zabala jesulaguna eto-

rriko da nere ondoren bere bertsolari gaiak aztertzea.

—Gai bizia orixe euskalduntzat.

—Bai, gure erri-jakintza, geien bat bertsolarietan agertzen da.

—Astearte ta ostegunetan ipiñi dituzue itzaldiak, al'ezta?

—Bai, egun oiek genituan or-tarako egokienak, eta orregatik izan da egun oietan jartzea gure jardunak.

—Ja, ba, onen bero asi dan lana, oztu gabe iraun-azten degun.

—Ori litzake gure pozik aundiena.

Mitxelena jaunak ez du pake-rik. Alde guzietatik datozkio lagunen zorion-itzak eta eskuak. Ba-du naikoa ardura denen eskuak estutzen.

Gu, atzeratu gera, ta laga diogu pakean. Oraindik Brunet-eko etxe-aldean adiskide-taldeak ba-dute berriketarako gogoa. Or-emen euskaltzale ezagunak ikusten ditugu. Berrietan, Isidoro Fagoaga, abeslari yayo agertu zaigu, Ameriketarik etorri-berria. Berandutu baiño len, alde egin degu gere etxe-aldera.

E'tar N.

KARTZELA BAT ITXI TA ESKOLA BAT IRIKI

Ona emen berri pozgarri bat. Murtzia'n, Mula deritzan errian, erriko kartzela, Bigarren Mailako Ikastetxe biurtzeko asmoa dute. Len, presuen gela illun ziranak, orain, ikasleen gela alai ta argitsu egiñak gelditu dira. Len giltzaperatuen eskorta ta patio itunak ziranak, orain, kirol-kanpu biurtu dira.

Milla bederatzireun da berrogei ta amabigarrenean, zigortuen lanez egin zan etxe ori, orain, jakintza bideak geitzeko artuko da.

Guk dakigunik, ez da orain arte, orrelako aldaketarik sortu kartzelatan. Eta berri orrek pozez bete gaituala esatea, etzaizu arrigarri egingo.

Zerbait agertzen digu gertaera onek. Au da: okerrak eta gaizki egiñak gutxitzen ari dala, alegia. Ta ikastolak ugaltzeak, gure arteko oker eta gaizki-egiñak gutxitzeko, eroso etorriko dira.

Esan nai deguna, au da: gaitzak eta okerrak sortuta gero zuzenera ekartzen saiatzea baiño, askoz obe dala sortu baiño

Ba genuen garaia talde au agurtzeko ainbat egiten baitute euskeraren alde. Euskal doñuak eta eraberriko musika erabiltzen, mutillak ditugu.

—Arratsaldeon lagunak—galdera egin nion Robles'tar bati—Nola ta noiz eratu ziñaten alako eginkizunerako?

—1958'garren urtean batu ginañ, izen auxe «soroak» ipiñiaz, Soroazabal adiskidearen eta gure Robles-Arangiz abizenen asiera letrak alkatuz.

—i?

—Euskera zauliago da erdera baiño oraingo doñuetarako. Jakiña gure naia izango litzake

profesionalismora biurtzia, baiñan esku arteko lanak galera-zen digute, naiz eta ziur egon errex aterako gina-kela.

—i?

—Gure ustez, talde geiago bear luteke izan gaurko doñuak erabiltzeko Euskal-Errian, ain ondo etortzen baitzaizkio gure izkuntzari gaurko «ritmoak».

—i?

—Danetik ditugu. «Diana» Paul Anka ainbeste aldiz erabilia, «calipso» modura, baita ere «Cindi». Henry Belafonte'k erakus arazi zuena.

«Raíces profundas» eko «Shane» ere kantatzen degu, abesti

au ematen zutelarik «sintonia» moduz Bilbo'ko Irratetxean, guk abestuta, kanpoko emisio-tarako.

—Zenbat disko egin dituzute?

—Españian lau, Golumbia'ren bitartez. Beste bi Prantzia.

—Egia al da Errusiko musika asko inguratzen dala gure erri-kora?

—Ez dudarik izan. Ba-dute zer ikusirik bi musikak. Erri zaarren doñuak txit ezitiki aditzen dira euskerara aldatuta.

—Beste abagune bat izango al degu zuei aditzeko?

—Gu prest gera jai-aldietara, geiegi eskatu gabe —al baldin badegu beintzat agertzeko—. Ikusi dezu gaur goizian Vitoria Eugenia antzokian nolako arre-ra egin digun jendeak.

—Lastima etzeratela geiago agertzen. Gure erriak ikusiko bailuke talde bikañenak bat, primeran jardunaz.

Eta gaurko naikoa. Segi dezazutela zuen «roock», «calipso», «samba» eta oraingo klase guztietako abestiek. Eta baitere landu dezazutela, maitaki, gure musika zaarra, ezagutu araziz leku guztietan. Urren arte.

—Agur.

TOLARETXIPI X

OARRA

Gure suskritoarek au adierazten diegu: datorren illetik asiko gerala urte guziko arpidea kobratzen. Urte osokoa bein eskatuko zaizue, asko baitira orrela ordaintzea naiago dutenak, ta guretzat lan aundia oi-da urtean bi aldiz lan au artea. Aurrez jakinean jartzen zaituztegu.

GURE KONTSEJUA DA

ZOAZ Anjelita Martínez'era BITXITEGIA

Au da euskaldunen etxea. Bertan arkituko dituzu salgai merkeak eta ballo ta iraupen aundikoak.

Plaza de Guipúzcoa, 11

SAN SEBASTIAN

"ZERUKO ARGIA" - Oquendo, 22 - SAN SEBASTIAN

FRANQUEO CONCERTADO N.º 37 - 21